

Partsgemensamma råd till Lokalt kollektivavtal om särskilda anställningsvillkor m.m. för lärare vid Statens institutionsstyrelse (SiS)

Inledande bestämmelser

till 1 § Tillämpningsområde

Avtalet gäller endast arbetstagare som är anställda som lärare. Avtalet innehåller bestämmelser för såväl ferie- som semesteranställda lärare. Följande paragrafer gäller endast lärare med ferieanställning: 10 §, 13 §, 14 §, 15 §, 16 §, 17 §, 18 § och 19 §. I övriga paragrafer framgår vad som gäller för ferie- respektive semesteranställd lärare. Om inget annat framgår så gäller avtalstexten alla lärare oavsett om de har ferie- eller semesteranställning.

Anställning

till 4 §

Nedan återges 2 kap. 4 § Skollagen.

2 kap. 4 § Skollagen

Behörig att anställas som lärare, förskollärare eller fritidspedagog i det offentliga skolväsendet utan tidsbegränsning är

1. den som har svensk lärarexamen, respektive barn- och ungdomspedagogisk examen som regeringen med stöd av 1 kap. 11 § högskolelagen (1992:1434) har meddelat föreskrifter om, eller motsvarande äldre utbildning, med huvudsaklig inriktning på den undervisning anställningen avser, eller

2. den som av Högskoleverket har fått ett behörighetsbevis enligt vad som föreskrivs i 4 a och 4 b §§.

Den som inte är behörig får ändå anställas utan tidsbegränsning, om det saknas behöriga sökande och om det finns särskilda skäl samt om den sökande har motsvarande kompetens för den undervisning som anställningen avser och det dessutom finns skäl att anta att den sökande är lämpad att sköta undervisningen.

till 5 §

Nedan återges 2 kap. 5 § Skollagen.

2 kap. 5 § Skollagen

Den som inte uppfyller kraven enligt 4 § får anställas som lärare, förskollärare eller fritidspedagog för högst ett år i sänder.

Skollagens behörighetskrav för att bli tillsvidareanställd som lärare tar över LAS. Det innebär att en obehörig lärare inte kan åberopa bestämmelsen i 5 § andra stycket LAS som grund för att bli tillsvidareanställd lärare trots att personen uppfyller bestämmelsens krav på tre års sammanlagd vikariatstid under fem år hos arbetsgivaren.

En anställd som har vikarierat som obehörig lärare får dock tillgodoräkna sig vikariatstiden som obehörig lärare vid senare vikariat (som inte är förenat med skollagens krav på behörighet) för att uppfylla kravet på tre års sammanlagd vikariatstid under fem år.

Att skollagens behörighetskrav för att bli tillsvidareanställd som lärare tar över LAS innebär också att en anställning som obehörig lärare inte ger företrädesrätt, enligt 25 § LAS, till återanställning som lärare. I en senare anställning, utan skollagens behörighetskrav, får den anställda dock även tillgodoräkna sig tiden som obehörig lärare som kvalifikationstid för företrädesrätt.

till 6 §

Vid nyanställning avgörs utifrån verksamhetens behov om ferie- eller semesteranställning tillämpas. Det ska framgå av anställningsbeviset om läraren är anställd med ferie- eller semesteranställning. Samma institution kan ha både ferie- och semesteranställda lärare.

Ferieanställning bör inte användas vid anställningar som inte avser ett helt läsår, eller om anställningstiden är kortare än ett år.

Under pågående anställning kan arbetsgivaren inte ensidigt ändra villkoren från ferieanställning till semesteranställning eller tvärtom.

Arbets tid

Till 8 § Reglerad arbetstid och förtroendearbets tid

Begreppet förtroendearbets tid syftar på den arbetstid som avses i ATL § 2, punkt 2, ”sådan arbetstid över vilken arbetstagare har förtroendet att själv disponera”.

Förtroendearbets tid är i första hand avsedd för för- och efterarbete samt tid för egen utveckling i arbetet. Förtroendearbets tiden utgör en betydande del, omkring 20 %, av ferieanställd lärares arbetstid. Arbetsgivaren och läraren ska i dialog komma fram till

hur hela arbetstiden används på det för verksamheten mest ändamålsenliga sättet, utgångspunkten ska vara att läraren ska kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Då arbetsgivaren ansvarar för de anställdas arbetsmiljö, måste arbetsgivaren hålla sig informerad om hur hela arbetstiden används, bl.a. för att kunna vidta åtgärder om läraren av någon anledning har svårt att hinna med arbetsuppgifterna inom ramen för sin anställning.

För lärare med semesteranställning utgör all arbetstid reglerad arbetstid. Lärare med semesteranställning har inte förtroendearbetstid. Det är rimligt att en lärare med semesteranställning har proportionellt mindre elevrelaterad tid per arbetsdag än en lärare med ferieanställning. Detta eftersom lärare med semesteranställning, generellt sett, har kortare arbetsdag under läsåret.

till 10 § Arbetstidens förläggning för lärare med ferieanställning

Utgångspunkten vid förläggningen av lärarnas arbetstid ska vara verksamhetens behov och lärarens möjligheter att utföra sitt uppdrag på bästa sätt så elevernas lärande gynnas. Arbetsgivaren ska fastställa två arbetsperioder dvs. en höst- och en vårtermin. Utifrån hur den kommande höst- och vårterminens verksamhet planerats indelar arbetsgivaren arbetsperioderna i minst fyra begränsningsperioder, t.ex. delas höstterminen upp i begränsningsperiod ett och två och vårterminen i period tre och fyra. Begränsningsperioderna är desamma för samtliga ferieanställda lärare på institutionen.

Efter att dialog enligt § 11 i avtalet har förts med läraren förläggs den reglerade arbetstiden till 194 dagar (helgfri måndag – fredag). Den reglerade arbetstiden ska inte förläggas till klämdagar, (om detta är nödvändigt av verksamhetsskäl ska läraren erhålla ledighet vid annan tidpunkt motsvarande halva den utförda arbetstiden). Antingen förläggs den reglerade arbetstiden för hela verksamhetsåret eller efter ny dialog för varje begränsningsperiod för sig. Det mest lämpliga torde vara att före läsårets start preliminärt överenskomma om schema för den enskilde läraren för samtliga begränsningsperioder under verksamhetsåret. Detta för att i dialogen enligt 11 § inför kommande begränsningsperioder inte hamna i tidsnöd utan snarare kunna stämma av den tidigare planeringen.

Ett av syftena med dialogen enligt 11 § är att arbetsgivaren och läraren ska komma överens om förläggning av den reglerade arbetstiden under arbetsdagarna samt vilka 194 dagar som är arbetsdagar. Vad gäller den senare frågan har, av verksamhetsskäl, normalt samtliga lärare samma 194 arbetsdagar under verksamhetsåret varför det i denna fråga finns mindre utrymme för individuella lösningar. Vissa skillnader lärare emellan kan dock förekomma.

Om enighet inte nås i dialogen enligt 11 § mellan arbetsgivaren och den enskilde läraren beslutar arbetsgivaren om förläggningen av den reglerade arbetstiden. Hänsyn ska dock tas till den enskilde lärarens önskemål i den utsträckning det bedöms möjligt. Schemat för begränsningsperioden ska vara fastställt senast två veckor innan begränsningsperioden börjar. För verksamhetsårets första begränsningsperiod behöver inte schemat vara fastställt två veckor innan eftersom det är naturligt att dialog och planering av läsåret delvis sker i början av den första begränsningsperioden.

Den reglerade arbetstiden förläggs inom normtidsramen 07.00- 18.00, helgfri måndag-fredag. Lärare är normalt anställda med kategori 1 a. Arbetstiden behöver dock inte vara jämt fördelad med en femtedel av veckoarbetstiden för varje arbetsdag. För lärare anställda med kategori 1 b kan viss tjänstgöring utanför normtidsramen förekomma enligt reglerna i ALFA-SiS.

Sammanfattning

Senast när elevernas läsår börjar ska följande vara fastställt:

1. Start och slutdatum för de två arbetsperioderna (höst- respektive vårtermin)
 2. Antal begränsningsperioder (minst fyra)
 3. Vilka tidsperioder de olika begränsningsperioderna omfattar
- Punkt 1-3 är samma för samtliga ferieanställda lärare på institutionen
4. Antal arbetsdagar (av de 194 arbetsdagarna) inom respektive begränsningsperiod
 5. Antal timmar reglerad arbetstid inom respektive begränsningsperiod
- Punkt 4-5 behöver inte vara lika för samtliga ferieanställda lärare på institutionen
6. Vilka dagar som utgör arbetsdagar under den första begränsningsperioden
 7. Mellan vilka tider den reglerade arbetstiden är förlagd under arbetsdagarna den första begränsningsperioden
- Punkt 6-7 utgör schema för den första begränsningsperioden och behöver inte vara lika för samtliga ferieanställda lärare på institutionen. Schemat uppkommer normalt efter överenskommelse mellan läraren och arbetsgivaren i dialog enligt 11 § och fastställs sedan av arbetsgivaren.

Senast två veckor före varje kommande begränsningsperiods (efter den första begränsningsperioden) start ska nytt schema (se punkt 6-7) fastställas av arbetsgivaren.

Kompetensutveckling

Viktigt att tänka på vid förläggning av den reglerade arbetstiden är att kompetensutveckling som regleras i 12 § sker på reglerad arbetstid. Se vidare i råden till 12 §.

Enskild överenskommelse

En enskild överenskommelse om annan förläggning av arbetstiden kan t.ex. innebära att arbetsdagar förläggs utanför arbetsperioden dvs. inte i anslutning till elevernas skolår eller att arbetstid förläggs utanför normtidsramen. En enskild överenskommelse kan också slutas om att flytta arbetstid (och således arbetsdagar) mellan begränsningsperioderna och därmed ändra det som fastställts enligt punkt 4-5.

till 11 § Dialog om förläggning av och innehåll i den reglerade arbetstiden

Dialogens utgångspunkt är det uppdrag som institutionen har och ska bygga på att arbetet ska bedrivas utifrån varje enskild elevs individuella förutsättningar. Det innebär att planering och genomförande av lärares arbete också måste bygga på ett individuellt synsätt för att möta elevers behov.

Planeringen av lärarens arbetsuppgifter ska ske i ett helhetsperspektiv utifrån lärarens uppdrag. Det är målen som de formuleras i läroplanerna och på institutionen som definierar det uppdrag som utgör grunden för arbetet. Därför är det angeläget att arbetsgivaren är tydlig i sin beskrivning av vad uppdraget innebär och vad arbetsgivaren förväntar sig.

Förläggningen av den reglerade arbetstiden ger en tidsmässig ram inom vilken lärarens arbetsuppgifter ska rymmas utöver de uppgifter som läraren fullgör inom förtroendearbetstiden. Denna ram anger de tidsmässiga förutsättningarna när arbetsgivaren och lärarna planerar vilka arbetsuppgifter som ska utföras och hur de ska fördelas mellan olika lärare.

Eftersom lärare med semesteranställning inte har någon förtroendearbetstid ska allt arbete, som en ferieanställd lärare gör på sin förtroendearbetstid, rymmas inom den reglerade arbetstiden för lärare med semesteranställning.

till 12 § Kompetensutveckling

Den samlade tiden för kompetensutveckling fördelas mellan lärarna. Normalt planeras viss gemensam kompetensutveckling som alla lärare deltar i. Resterade tid kan fördelas olika mellan lärarna beroende på kompetensutvecklingsbehov inom arbetsgruppen och hos den enskilde läraren.

till 13 § Övertid och mertid för lärare med ferieanställning

Då överenskommelse görs om att flytta reglerad arbetstid inom begränsningsperioden bör det vara klargjort när ledighet motsvarande den flyttade arbetstiden ska tas ut. Om det uppstår en situation, där läraren inte inom begränsningsperioden kunnat få motsvarande ledighet i tid vid flyttad arbetstid, uppstår övertid (enkel)/mertid.

Vid varje begränsningsperiods slut ska avräkning ske av tid överstigande den fastställda reglerade arbetstiden och eventuell övertid/mertid betalas ut. Detta innebär att rutiner måste finnas på institutionen som säkerställer att all eventuell flyttad arbetstid noteras så avräkning kan ske vid begränsningsperiodens slut. I situationer där arbetsgivaren beordrar, eller i efterhand godkänner, övertid/mertid utan att motsvarande ledighet läggs ut gäller reglerna kring övertid och mertid i ALFA-SiS (4 kap. 2 avd. 32-43 §§). Detta gäller också då beordringen sker senare än 14 dagar innan den flyttade arbetstiden ska utföras och då beordring sker till helger eller tid före eller efter kl. 07.00 - 18.00. För deltidsarbetande lärare gäller att efter 152 timmar per kalendermånad fullgjorts utbetalas kvalificerad övertid.

Ersättning för övertid och mertid gäller inte förtroendearbetstid.

Semester för lärare med ferieanställning

till 14 §

På grund av att lärare ofta börjar sin anställning vid höstterminens start och att ferielöneavdrag styrs av frånvaro under arbetsperioden inte kalenderåret har avtalats att den semester som läraren tjänat in under tiden från höstterminens start föregående år t.o.m. årets sommarferies slut förläggs till tid räknat från och med första vardagen av sommarferien. Ett års intjänad semester förläggs oaktat konsekvenser av att start och slut på sommarferier varierar mellan olika läsår.

Vid sommarferiens början förläggs således normalt ett års intjänade semesterdagar fr.o.m. första vardagen av sommarferien och fortlöpande med det antal semesterdagar som läraren har rätt till beroende på ålder (28, 31, el 35). Semesterdagar förläggs endast till vardagar.

Det är endast om läraren haft frånvaro som inte är semesterlönegrundande eller inte varit anställd under hela läsåret som mindre än ett års intjänad semester förläggs under sommarferien.

Bestämmelsen i 5 kap. 9 § ALFA-SiS om rätt att spara semester gäller inte lärare som har ferier. Förläggning enligt ovan innebär inte att semesterdagar intjänade under hösten anses som sparade då det redan genom detta avtal är reglerat när semestern är förlagd.

till 16 §

Infaller under den del av ferien som utgör semester t.ex. en sjukdag då arbetstagaren är oförmögen till arbete kan, om arbetstagaren utan dröjsmål begär det, sådan dag bytas till sjukledighet med sjukavdrag enligt ALFA-SiS 6 kap.

Arbetstagaren erhåller i detta fall sjuklön och semesterdagarna läggs ut senare, då sjukledigheten upphört. Semesterdagar som bytts mot annan ledighet ska förläggas till det som återstår av sommarferien. Om arbetstagaren varit sjuk så stor del av sommarferien att alla semesterdagar inte kan läggas ut innan höstterminen börjar ska överskjutande semesterdagar som inte har förlagts utbetalas i form av ”ogulden semesterlön” enligt 5 kap. 14 § ALFA-SiS.

Det är endast semesterledighet som kan bytas till annan ledighet. Vid t.ex sjukdom under del av ferie som inte utgör semester se 19 §.

Ferielöneavdrag

till 17 §

Om en lärare, under terminstid, är ledig av annan anledning än vad som framkommer i 18 § och ledigheten sammanlagt under ett läsår är mer än 45 dagar görs ferielöneavdrag. Ferielöneavdrag görs inte på den del av ferien som är semester.

Ferielöneavdraget beräknas enligt den tabell som finns bilagd avtalet.

till 19 §

Om läraren är sjuk under del av ferie som inte utgör semester ska ferielön betalas ut på samma sätt som om läraren inte varit sjuk. Inget sjukavdrag enligt ALFA-SiS 6 kap görs och ingen sjuklön betalas ut eftersom en sjuklöneperiod endast kan påbörjas om arbetstagaren skulle ha arbetat och avhåller sig från arbete hos arbetsgivaren.

En arbetstagare kan däremot, som framgår av paragrafen, erhålla både ferielön och sjukpenning från Försäkringskassan. Detta beror på att ferielönen är lön som läraren arbetat in under arbetsperioden.